

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๔๐๔.๒/ว ๐๗๔๘

กรมการพัฒนาชุมชน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี

ถนนแจ้งวัฒนะ หลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐

๒๗

มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แผนปฏิบัติการฯ จำนวน ๑ ชุด
๒. คู่มือการปลูกผักสวนครัว กรมการพัฒนาชุมชน จำนวน ๑ ชุด
๓. โปสเตอร์ “พช.ห่วงใย ห่างไกลโควิด-๑๙” จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก ส่งผลกระทบต่อให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการท่องเที่ยวและโรงแรม ซึ่งเป็นรายได้หลักของประเทศ ประกอบกับความตื่นตระหนกของประชาชนที่เกรงว่าสินค้าอุปโภค บริโภคจะขาดแคลน กรมการพัฒนาชุมชนพิจารณาแล้วเห็นว่า การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตสามารถเป็นทางออกและนำพาประเทศรอดพ้นวิกฤตได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับประชาชนถือเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ

ดังนั้น กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ซึ่งเป็นการลดรายจ่ายประชาชนในภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน และเป็นแหล่งอาหารในครัวเรือน ในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว จึงขอให้จังหวัดมอบหมายพัฒนาการจังหวัดดำเนินการ ดังนี้

๑. ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” และให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

๒. บูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วน โดยอาศัยศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยสนับสนุนสำคัญ

๓. กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนให้เห็นผลการดำเนินงานเป็นรูปธรรม
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ)

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน

กองแผนงาน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๖๒๓๔

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๑๗-๘

เศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้
ภายในปี ๒๕๖๕

Change for Good

แผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”

๑. หลักการและเหตุผล

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) กลายเป็นโรคระบาดครั้งใหญ่ของโลก มีผู้ป่วยกระจายไป ๑๑๘ ประเทศ มีผู้ป่วยเพิ่มกว่าแสนชีวิต ผลกระทบของโควิด-๑๙ ส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยต้องชะงักงัน การท่องเที่ยวที่เป็นเส้นเลือดสำคัญถูกกระทบ ธุรกิจโรงแรม และการท่องเที่ยวต้องปิดตัวไป สินค้าอุปโภคบริโภคกระทบหนัก หลายบริษัทต้องปิดตัวลง ประกอบกับความตื่นตระหนกของผู้คนที่เกรงว่าสินค้าอุปโภคบริโภคจะขาดแคลน ดังปรากฏการณ์ประชาชนแย่งกันซื้อของในห้างสรรพสินค้าเพื่อไปกักตุน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทานแนวทางการสร้างพื้นฐานความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชน เพื่อให้พึ่งตนเองได้ ซึ่งจะเป็นทางออกสำหรับวิกฤตโรคระบาดและปัญหาภัยแล้งที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้แปลงหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในระดับครัวเรือน โดยรณรงค์ให้มีการปลูกผักสวนครัวทุกครัวเรือนทั่วประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครอบครัว และชุมชน โดยเน้นการพึ่งตนเอง และความสามัคคีของคนในชุมชน เพื่อให้รอดพ้นจากวิกฤตในครั้งนี้

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เป็นการสร้างความมั่นคงทางอาหารให้ระดับครัวเรือน และลดรายจ่ายในการดำรงชีวิตของประชาชน

๒.๒ เพื่อสร้างรายได้ระยะสั้นทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มอาชีพ

๓. เป้าหมาย

ดำเนินการทุกหมู่บ้าน ทุกครัวเรือนในประเทศไทย ให้รับรู้และเกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

๔. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างวันที่ ๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

๕. ขั้นตอนและแนวทางการดำเนินการ

๕.๑ ขั้นเตรียมการ

๕.๑.๑ พัฒนาการจังหวัด เสนอแผนปฏิบัติการให้ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัด ที่กำกับงานพัฒนาชุมชน/ปลัดจังหวัด/นายอำเภอ ทราบ

๕.๑.๒ พัฒนาการจังหวัด ชี้แจงผู้เกี่ยวข้องและหน่วยงานเรื่องแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” พิจารณากำหนดเวลา เป้าหมาย และกิจกรรมของจังหวัด เพื่อให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกิดความเข้าใจ ในภาพรวมของกิจกรรม และเริ่มดำเนินการในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๓

๕.๑.๓ ให้พัฒนาการจังหวัดถือเป็นโครงการ Quick Win ต้องเห็นผลเร็วและเป็นรูปธรรม พัฒนาการจังหวัดต้องใช้องคาพยพทั้งจังหวัดในการขับเคลื่อน

๑) กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน

- บูรณาการความร่วมมือขององค์กร (คน/งาน/งบประมาณ/ความรู้)
- จัดทำแผนปฏิบัติการและปรับกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และสามารถ

ขับเคลื่อนกิจกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

- รายงานความก้าวหน้าเพื่อเสนอผู้บริหารทุกเดือน

- ๒) กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน
- ออกแบบการขับเคลื่อนงานให้สำเร็จ และบูรณาการงบประมาณตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนกิจกรรมนี้
  - ใช้ระบบ TV-System (Training & Visiting) ให้ความรู้เจ้าหน้าที่ และติดตามตรวจเยี่ยม ออจาาระบบออนไลน์มาปรับใช้ในการวิเคราะห์ แก้ปัญหา และสนับสนุนการทำงานของพัฒนาการอำเภอและพัฒนากร ให้เป็นรูปธรรม
  - ส่งเสริมผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่ายพัฒนาชุมชน และภาคีการพัฒนา เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนกิจกรรม
- ๓) กลุ่มงานสารสนเทศการพัฒนาชุมชน
- สร้างกระแสการรับรู้ โดยทำคลิปเผยแพร่ในช่องทางออนไลน์และออฟไลน์
  - ซึ่เข้าข้อมูลหมู่บ้าน ครั้วเรือนเป้าหมาย
- ๔) ฝ่ายอำนวยการ
- พัฒนาบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ในการขับเคลื่อนการปลูกผักสวนครัว
  - ให้การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการเป็น KPI ในการประเมินผลงานเจ้าหน้าที่

๕.๒ การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ ๙๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”

ที่	กิจกรรม	วิธีการ/กลุ่มเป้าหมาย	การติดตามผล	วันส่งมอบความสำเร็จ
๑.	จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน	กำกับให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกคน ตั้งแต่พัฒนาการจังหวัด/หัวหน้ากลุ่ม/ฝ่าย/พัฒนาการอำเภอ จนถึงพัฒนาการปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๑๐ ชนิด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคลก่อนลงไปส่งเสริมให้ประชาชน	ติดตามผลการปฏิบัติงานรายบุคคลโดย Check List ๒ ประเด็น ดังนี้ ๑. เจ้าหน้าที่ดำเนินการหรือไม่ ๒. ปลูกครบ ๑๐ ชนิดหรือไม่	๑๕ เมษายน ๒๕๖๓
๒.	ผู้นำต้องทำก่อน	ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกิจกรรมนี้ คือ ผู้นำต้องทำเป็นตัวอย่าง จึงต้องขอความร่วมมือและเชิญชวนให้ผู้นำร่วมกิจกรรมปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างกระแส และกระตุ้นให้กิจกรรมนี้ขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว ผู้นำต้นแบบกลุ่มที่ ๑ ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัด/นายอำเภอ/กำนันทุกตำบล/นายก อบต. ทุกแห่ง ผู้นำต้นแบบกลุ่มที่ ๒ - ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน - ประธานคุ้มบ้าน - คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล - คณะกรรมการพัฒนาสตรีหมู่บ้าน - ผู้นำ อช./อช. - สมาชิก อบต.	ติดตามผลการโดย Check List ว่าผู้นำทั้ง ๒ กลุ่ม ได้ดำเนินการหรือไม่	๓๐ เมษายน ๒๕๖๓

ที่	กิจกรรม	วิธีการ/กลุ่มเป้าหมาย	การติดตามผล	วันส่งมอบ ความสำเร็จ
๓.	ผนีกกำลัง ตั้งระบบ ทำให้ครบวงจร	<p>อำเภอวางแผนการขับเคลื่อนร่วมกับส่วนราชการ/ อปท./ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/องค์กรทางศาสนา หน่วยงานในพื้นที่ และภาคีเครือข่าย โดยใช้ข้อมูล แผนที่เดินดินของ รพ.สต. และ จปฐ. โดยดำเนินการ ดังนี้</p> <p>๑. สร้างชุดปฏิบัติการหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน/ส.อบต./ผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็น ทางการ โดยมีพัฒนากรร่วมเป็นชุดปฏิบัติการ ของทุกหมู่บ้าน</p> <p>๒. แบ่งหน้าที่ติดตาม และสนับสนุนการ ขับเคลื่อนในสัดส่วนชุดปฏิบัติการ ๑ คน : ดูแล ๕ คริวเรือน</p> <p>ทั้งนี้ ขอให้อำเภอบูรณาการการทำงานของ เจ้าหน้าที่ กิจกรรม ทรัพยากร (เมล็ดพันธุ์ ต้นกล้า) และองค์ความรู้</p>	<p>- มีแผนปฏิบัติการการ ขับเคลื่อนระดับอำเภอ/ จังหวัด ในประเด็นการ บูรณาการคน/งาน/ งบประมาณ/ความรู้ - สร้างกระแสการรับรู้</p>	<p>๓๐ เมษายน ๒๕๖๓</p>
๔.	ส่งเสริมการปลูกผัก สวนครัวแบบเข้าถึง ทุกครัวเรือน	<p>ทีมปฏิบัติการหมู่บ้านลงไปให้คำแนะนำและ กระตุ้นปฏิบัติการ โดยทำงานแบบคนจน เน้นการ พึ่งตนเอง อาจให้ความสามัคคีช่วยกันทำใน ลักษณะกลุ่มเล็ก ๆ</p> <p>- คนที่กำลังตัดสินใจทำให้กระตุ้นความคิด ให้เรียนรู้จากตัวอย่างในชุมชน เช่น บ้านผู้นำ</p> <p>- คนที่กำลังทำ ต้องติดตามให้กำลังใจ</p> <p>- คนที่สำเร็จ ให้ใช้เป็นตัวอย่างให้กับคนที่ เริ่มต้น</p> <p>ขั้นตอนนี้ ทีมปฏิบัติการต้องหมั่นเยี่ยม เป็นประจำ</p>	<p>ประเมินโดยพิจารณาจาก ร้อยละของครัวเรือนที่ ดำเนินการปลูกผัก สวนครัว</p> <p>๑. ดำเนินการ ๙๐ % - ดีเยี่ยม</p> <p>๒. ดำเนินการ ๘๐ % - ดี</p> <p>๓. ดำเนินการ ๗๐ % - ผ่าน</p>	<p>๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓</p>
๕.	สร้างเครือข่าย ขยายผล	<p>- เชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์/ต้นกล้า</p> <p>- แบ่งปันพันธุ์พืชชนิดที่มีในชุมชนให้ชุมชน ที่ขาดแคลนในรูปแบบโครงการทอดผ้าป่าต้นไม้</p> <p>- เอามือสามัคคีกลุ่มเล็กในชุมชน</p> <p>- สร้างการเรียนรู้ในลักษณะชุมชนนักปฏิบัติ</p> <p>- รวมกลุ่มนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค ทำบุญ ทำทาน แบ่งปัน ไปแปรรูป และจำหน่าย</p>	<p>มีการดำเนินกิจกรรม</p>	<p>๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓</p>

๕.๓ การคัดเลือกบุคคลต้นแบบและเชิดชูเกียรติ

๕.๓.๑ ผู้ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ ๕๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ได้อย่างเป็นรูปธรรม

๕.๓.๒ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานในการขับเคลื่อน และสร้างต้นแบบในการทำงาน โดยแบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- ๑) ระดับผู้บริหาร ซึ่งกำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
  - ผู้ว่าราชการจังหวัด
  - นายอำเภอ
  - พัฒนาการจังหวัด
- ๒) ระดับผู้ปฏิบัติการ ที่มีครัวเรือนในความรับผิดชอบปลูกผักสวนครัวเกิน ๕๐ %
  - พัฒนาการอำเภอ
  - พัฒนาการ
- ๓) ระดับชุมชน ที่มีครัวเรือนปลูกผักสวนครัวเกิน ๕๐ %
  - ตำบล (นายก อบต./กำนัน)
  - หมู่บ้าน (ผู้ใหญ่บ้าน)

๖. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

กำหนดตัวชี้วัด ๓ ระดับ ดังนี้

- ๖.๑ ร้อยละ ๕๐ ของครัวเรือนในหมู่บ้านมีการปลูกผักสวนครัว ระดับดีเยี่ยม
- ๖.๒ ร้อยละ ๘๐ ของครัวเรือนในหมู่บ้านมีการปลูกผักสวนครัว ระดับดี
- ๖.๓ ร้อยละ ๗๐ ของครัวเรือนในหมู่บ้านมีการปลูกผักสวนครัว ระดับผ่าน

๗. การติดตามผล

โดยชุดปฏิบัติการหมู่บ้านติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ๕๐ วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” และรายงานผลความก้าวหน้าให้อำเภอทราบ

แผนปฏิบัติการ 90 วัน “ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร”

เมษายน 63

พฤษภาคม 63

มิถุนายน 63

1 – 15 เม.ย.

1 – 30 เม.ย.

1 พ.ค. – 30 มิ.ย

จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน

มอบหมายให้เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนทุกคน ตั้งแต่ พจ./หน.กลุ่ม/ฝ่าย/พอ.จนถึง พก.ปลูกผักสวนครัวอย่างน้อย ๕ ชนิด เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ประชาชน และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับบุคคลก่อนลงไปส่งเสริมให้ประชาชน

ผู้นำต้องทำก่อน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกิจกรรมนี้ คือ ผู้นำต้องทำเป็นตัวอย่าง จึงต้องขอความร่วมมือและเชิญชวนให้ผู้นำร่วมกิจกรรมปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างกระแสและกระตุ้นให้กิจกรรมนี้ขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว

ผนักกำลัง ตั้งระบบ ทำให้ครบวงจร

อำเภอวางแผนการขับเคลื่อนร่วมกับ ข้าราชการ/อปท./ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/องค์กรทางศาสนา หน่วยงานในพื้นที่ และภาคีเครือข่าย โดยใช้ข้อมูลแผนที่เดินดินของ รพ.สต. และ จปฐ.

ส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวแบบเข้าถึงทุกครัวเรือน

ทีมปฏิบัติการหมู่บ้าน ลงไปให้คำแนะนำและกระตุ้นปฏิบัติการ โดยทำงานแบบคนจน เน้นการพึ่งตนเอง อาจใช้ความสามัคคีช่วยกันทำ ในลักษณะกลุ่มเล็ก ๆ

สร้างเครือข่ายขยายผล

- เชื่อมโยงการแลกเปลี่ยนแบ่งปันเมล็ดพันธุ์/ ต้นกล้า
- เอามื้อสามัคคีกลุ่มเล็ก ในชุมชน
- รวมกลุ่มนำผลผลิตที่เหลือจากการบริโภค ทำบุญ ทำทาน แบ่งปัน ไปแปรรูป และจำหน่าย

การคัดเลือกบุคคลต้นแบบและเชิดชูเกียรติ

1) ระดับผู้บริหาร ซึ่งกำหนดนโยบายและผลักดันกิจกรรมให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม
2) ระดับผู้ปฏิบัติการ ที่มีครัวเรือนในความรับผิดชอบปลูกผักสวนครัวเกิน 90 %
3) ระดับชุมชน ที่มีครัวเรือนปลูกผัก - สวนครัวเกิน 90 %